

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 351. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890592328080.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Kometen

Kometen blev trykt første gang på engelsk under titlen *The Comet* i *Riverside Magazine*, juni 1869; se ill. s. 16.

Eventyret er skrevet i slutningen af januar 1869. 29.1. noterer A i *Dagbøger*: »i Theatret og hørte forfra »Tryllefløiten«. Gik Hjem efter tredie Act, i det jeg i Theatret fik Ideen til Historien »*Kometen*«, jeg fortalte den der for Thiele og gik hjem og skrev Halvdelen« (VIII 173f). 30.1.: »Sluttet »*Kometen*« [...] Endt Historien om *Kometen*. (Læst den for Eduard og Jonas Collin)« (ib. 174). 31.1. hedder det: »reenskrevet *Kometen*, læst den for Thiele og hans Kone, de vare bevægede, Thiele sagde den var fuldendt deilig, skøn som Dryaden og fuld af Ro. Læst den for Bloch« (ib.). Derefter fulgte som sædvanlig oplæsningerne for venner og bekendte, hvor det bl.a. 1.2. hedder: »jeg læste det for Fru og Frøken Raasløv som nu oversætter det til *Riverside Magazine*« (ib. 175) og 4.2.: »Bragte Frøken Raasløv *Kometen* til engelsk Oversættelse« (ib.). 5.2. fortæller *Dagbøger*: »Fik allerede i Dag fra Frøken Raasløff *Kometen* oversat paa engelsk« (ib. 176). Der gik dog endnu nogen tid før Scudder fra *Riverside Magazine* fik eventyret. Først 17.3. sender A denne et brev, hvori det hedder: »I Dag seer jeg mig istand til [at] vedlægge en tredie Historie [foruden *Lykken kan ligge i en Pind* og *Solskins-Historier*], ogsaa aldeles ny og som ikke vil blive trykt her hjemme før De har givet den i *the riverside Magazine*, det er Historien *Kometen*« (BScudder 53). Om den danske originalteksts videre historie hedder det i *Dagbøger* 19.6.1869, Basnæs: »Brev til *Rudolf Schmidt* på Frijsenborg, dermed fulgte Historien: *Kometen*« (VIII 352 222) og 24.6.: »Læst Correctur paa *Kometen* og sendt Bogtrykker *Klem* sammen med Brev til *Rudolf Schmidt*« (ib. 223).

Skønt A som nævnt tilsyneladende fik ideen til *Kometen* i Det kgl. Teater, havde den dog i hvert fald delvis længe beskæftiget hans tanker. I *Dagbøger* noterer han således 15.2.1867: »Idee til »Sæbeboblerne«« (VII 248). Eventyret blev aldrig skrevet, men ideen med sæbeboblerne blev istedet anvendt i *Kometen*. Og 25.7.1868 hedder det under et ophold på Rolighed: »Fik om Aftenen Idee til den nye *Samson*« (VIII 105), en idé, som blev til *Vor gamle Skolemester* (V 245 f). Dette eventyr blev imidlertid aldrig trykt, men historien indgik senere i omarbejdet form i *Kometen*.

I Bemærkninger skriver A, at han blev inspireret til eventyret ved gensynet af den komet, han tidligere havde set som barn (29). Hermed tænkes på den, der viste sig i 1811 (jvf. MLE I 32). I 1857, 1861 og 1862 så han kometer, dog ikke den fra 1811, der aldrig har vist sig senere (jvf. MLE I 383). A havde iøvrigt været optaget af kometerne lige fra ungdommen, jvf. digtet *Cometen*, et Sagn (1830; SS XII 87) og *Cometen* 1834 (1830; SS XII 91 trykt m. titlen *Kometen* 1835).

Pga. eventyrets opgør med overtroen omkring kometen som ulykkesbringer placerer Rubow 83 det blandt de eventyr, hvor der mærkes en påvirkning fra H.C.Ørsted. Endvidere skriver han, at *Kometen* »jo omtrent« er et modskrift til Oehlenschlägers *Den gamle Kæmpe Cometes* (1803; Oehl XXIV 111ff); det er uvist om Rubow mener, at A er inspireret af Oehl., eller om associationen er Rubows egen.

126.2-3 *truede med sit Riis*] »Viser en Komet sig paa Himmelen, ret ligesom et Riis, da bebuder den en stor Ulykke, saasom Krig, Pestilents eller Dyrtid« (Thiele2 III 133). *Riis*: komethalen. - **9-12** *en Høvlspaan ... mod ham*] »Naar Talgen bliver staaende paa et brændende Lys uden at smelte, da kaldes den, naar den bøier sig udad »en Høvlspaan«, og varsler Døden paa den Side, hvor den vender hen« (Thiele2 III 165). Jvf. også I Sverrig 119. - **19** *Spølkumme*] stor, flad kop uden hank og underkop.

127.10-11 *hver Boble ... glimrende*] ideen foregrebet i digtet *Phantasiebillede*, hvor et barn sidder »Og blæser Bobler, brogede, smukke / [...] / Han seer i Boblen Barndommens Lykke og Drømme, / Seer Farverne vexe saa smukt [...] / Seer Ungdommens Længsel og Kjærligheds jublende Lyst / [...] / Han blæser Bobler for Livets Færdsel, for Hjertets Fred, / For Troskab og for - hvad ei selv han veed« (Phantasier og Skizzer 1831.56 f). - **17** *Alen*] gammelt længdemål: 0,63 m. - **24-25** *Hvide Haar ... Ordsproget*] er ikke fundet. - **30-32** *bid bare Mærke ... Land*] en klassisk historieopfattelse som 353 allerede Thukydid gav udtryk for (jvf. Oluf Friis: *Den danske Litteraturs Historie*. 1.1945.406, 420). Se iøvrigt *Fodreise* 9, 20f og *Lykke-Peer* 290. - **33ff**. Sammenstillingen af de tre bueskydninger antagelig hentet fra Oehlenschlägers forsvar for sin egen tragedie *Palnatoke* i Om Evald og Schiller.II.1854.207. - **33** *Vilhelm Tell*] se n.t. IV 134.23.

128.2 *Palnatoke*] jvf. Saxos Danmarkshistorie XI. - **4-6** *for mere end tusinde Aar ... Ægypten*] Kambyses' drab på Prexaspes' søn ved et pileskud gennem hjertet (Herodot III.35). - **12-13** *Sin Have ... Danmarks Landkort*] Chr.N.Andersen (1788-1862), lærer og degn i Svindinge på Fyn, havde anlagt en sådan have, som A under besøg på Glorup har set (jvf. Jørgen Jørgensen: Til H.C.Andersens eventyr »*Kometen*« i *Berlingske Tidende* 15.12.1928). - **19** *Postamenter*] statuer. - **19** *St.Knud*] Knud 2. den Hellige (ca. 1043-(1080-86), da konge; jvf. iøvrigt *Klokkedybet* (III 99). - **19** *Lindormen*] iflg. folketroen en stor menneskeædende slange. St. Knud optræder med en heraldisk lindorm eller drage på en degnestol fra Hvidbjerg (jvf. Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder VIII 599). - **20** *Absalon*] se n.t. III 144.20.

129.11-12*Vist ingen ... bandt*] citat fra P.H.Haste: Hannes Strikkevise (1765-1831) (i: *Folkesange, samlede ved P.H. Mönster*. 1801; også trykt m. titlen *Strikkevise for smaa Piger* (u. forfatterangivelse) i: V.K.Hjort: *Sange for unge Piger*. 1799), jvf. *Den lille Pige i Asylet* (1843; SS XII 214). - **15-18***Her er ... forstaae*] forfatteren er ikke fundet. - **19***Molinaski*] (af fr. moulinage) mølledans; yndet dans i beg. af 19. årh.